

Asya Studies

Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar

Year: 4 - Number:12, p. 11-20, Summer 2020

KARAKTER EĞİTİMİ AÇISINDAN VLADİMİR TUMANOV'UN ROMANLARINDAKİ ÇOCUK KARAKTERLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

AN ANALYSIS OF CHILD CHARACTERS IN VLADİMİR TUMANOV'S NOVELS IN
TERMS OF CHARACTER EDUCATION

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
02.05.2020

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
29.06.2020

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30.06.2020

Asya Studies

Arş. Gör. Sevgen Özbaşı
Başkent Üniversitesi, Eğitim
Fakóltesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi
Anabilim Dalı
sozbasi@baskent.edu.tr

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0003-4406-675X>

DOI:

<https://doi.org/10.31455/asya.731097>

Öz

Çeviri çocuk edebiyatı yapıtlarında karakter eğitimi bağlamında çocuk karakterlerin kişilik özelliklerinin incelenip değerlendirildiği bu çalışmada, veri kaynağını Rus yazar Vladimir Tumanov'un *Haritada Kaybolmak* ve *Kraliçeyi Kurtarmak* adlı romanları oluşturmaktadır. Çocukluk dönemi, insan karakterinin büyük ölçüde şekillenmeye ve yavaş yavaş yerleşmeye başladığı dönemdir. Özellikle bu dönemde çocukların etkileşimde bulunduğu, çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği ilkelerini gözeterek hazırlanmış, çocukların yaş ve ilgilerine uygun biçimde kurgulanmış nitelikli çocuk edebiyatı ürünleri; çocukların benlik ve karakter gelişimine olumlu yönde katkı sağlayabilecek uyarınlardır. Türk çocuk edebiyatındaki yapıtlar kadar çeviri çocuk edebiyatı ürünleri de çocukların yaşam alanına giren ve onların ilgisini çeken araçlardır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Vladimir Tumanov'un Türkiye'nin önde gelen yayınevleri tarafından 100'ü aşkın tekrar baskısı yapılan, çok okunan ve çok satan çocuk kitapları listesinde yer alan *Haritada Kaybolmak* ve *Kraliçeyi Kurtarmak* romanlarındaki çocuk karakterlerin kişilik özelliklerini karakter eğitimi açısından değerlendirmektir. Veriler, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Çalışmada, romanlardaki çocuk karakterlerin kişilik özellikleri saptanmış; bu özelliklerin çocuk ve genç okurların karakter eğitimine olası katkıları yorumlanmıştır. İncelenen çocuk karakterlerin "araştırmacı ve sorgulayan, yardımsever, çalışkan, dürüst ve güvenilir, arkadaşlığa önem veren, kendine güvenen" karakterler oldukları görülmüştür. Bu olumlu özelliklerinin yanı sıra bazı olumsuz özellikleri de söz konusudur. Bu durum yazarın gerçeklikle bağdaşmayan, idealize edilmiş karakterler yaratmadığının göstergesidir. İnceleme sonucunda, romanlardaki çocuk karakterlerin büyük oranda olumlu kişilik özellikleriyle öne çıktığına; Tumanov'un romanlarının çocuk ve genç okurların karakter eğitimine katkı sağlayabilecek nitelikte olduğuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karakter Eğitimi, Çeviri Çocuk Edebiyatı, Vladimir Tumanov, Çocuk Karakterler

Abstract

This study aims to analyze the personality traits of child characters in translated children's literature from the perspective of character education. Childhood is the period when human character begins to shape and gradually becomes rooted. The qualified literary works in children's literature, especially the ones fictionalized in line with the principles for child reality, their developmental features at different ages, and their interests are the stimuli that can positively contribute to the development of children's character and identity. The translated literary works in children's literature are the tools that will attract children's attention in their lives as much as the ones in Turkish children's literature. To this end, the study seeks to examine the children characters in two novels "Lost in a map" and "Jayden's Rescue" by Russian author Vladimir Tumanov within the scope of character education. These two novels have been selected for this particular study to analyze because they have been on the top most read and best-selling children's books and reprinted more than 100 times by the leading publishers in Turkey. In this qualitative study, document review and content analysis methods were utilized to analyze the data. In other words, the personality traits of child characters in these two novels were identified and possible contributions of these features to character education of children and young readers were discussed. The results of the study show that the child characters in the novels are explorer and critical, helpful, hardworking, honest and reliable, friendly, and self-confident. In addition to these positive features, some negative features have also been found. It can be inferred that the author does not create idealized characters that would appear incompatible with the reality. Overall, the study reveals that the novels stand out with child characters displaying mostly positive personality features; therefore, the novels by Tumanov possess the required features for materials that can be used in children's and adolescents' character education.

Key Words: Character Education, Translated Children's Literature, Vladimir Tumanov, Child Characters

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Özbaşı, S. (2020). Karakter Eğitimi Açısından Vladimir Tumanov'un Romanlarındaki Çocuk Karakterlerin Değerlendirilmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, Year:4, Number: 12, Summer, p. 11-20.

GİRİŞ

Karakter, insanın mizacını yansıtmakta ve insan için olmazsa olmaz özelliklerin başında yer almaktadır. Karakter insanı insan yapan ve topluma sağladığı yararlarla açığa çıkan bir kavramdır. Bu tanım çerçevesinde karakter, insanın doğumuyla ölümü arasındaki süreçte özelliklerini şekillendiren ve aynı zamanda insanın sergilediği davranışların tümünü kapsayan bir niteliktir. Karakter terimi fen bilimleri, eğitim bilimleri ve sosyal bilimler gibi birçok disiplinin konu alanına girdiği için tek bir tanımı yoktur. TDK Türkçe Sözlük'te (2019) karakter, “Bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti ve bireyin davranış biçimlerini belirleyen, üstün ana özellik, öz yapısıdır”; “Bireyin kendi kendine egemen olmasını, kendi kendisiyle uyum içinde bulunmasını, düşünüş ve hareketlerinde tutarlı, sağlam kalabilmesini sağlayan özellikler bütünüdür” ve “Bir kimsenin veya bir insan grubunun tutumu, duygulanma ve davranış biçimi” şeklinde tanımlanmaktadır.

Karakter gelişimi bebeklik döneminde başlayan ve yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Ancak, karakter gelişiminin tüm yönlerinin zamansal ilerlemesi düşünüldüğünde, özellikle çocukluk ve ergenlik döneminin karakter gelişimi açısından en kritik dönem olduğu bilinmektedir. Birey, çocukluk döneminde artık ailesinin dışındaki çevreyle de iletişime geçmektedir. Bu nedenle okul ortamı -özellikle de ilkökul ve ortaokul dönemi- karakter gelişimi açısından büyük öneme sahiptir. İnsan özelliklerinin daha iyi ve olumlu yönde ilerlemesi için, karakteri sağlam bireyler yetiştirmek önemlidir. Böyle bir nesil yetiştirmek için karakter eğitimi, okulda (veli, müdür, öğretmen, öğrenci, kitaplar vb.) işbirliği içerisinde öğrenciye sunulması gereken bir programdır. Karakter eğitimi, çocuklara iyi karakter kazandırmak için gerekli olan niteliklere ilişkin eğitim verilmesi anlamına gelmektedir. Tyra (2012) tarafından karakter eğitimi “erdemini geliştirilmesi için kasıtlı çaba” biçiminde ifade edilmektedir. Bu nedenle karakter eğitimi bilinçli planlama gerektirmekte ve karakter eğitimi veren bir eğitimci; bireye güven, dürüstlük, adalet, saygı, vatandaşlık gibi toplumda başarılı olmasına yardımcı olabilecek nitelikleri kazandırmak için özenli çalışmalıdır (Katılmış ve Ekşi, 2011: 855).

Dünyada karakter eğitimi ilk defa 1960'larda verilmeye başlanmış ve 1960'lar ile 1980'ler arasında yaygınlaşmıştır. 1960'larda karakter eğitiminin verilmesinin amacı; genç nüfusun artması, suç oranlarının düşürülmesi ve okul sistemiyle çocukların karakterlerine nitelik kazandırılmasıdır. Ancak karakter eğitiminin yaygınlaşmasıyla karakter eğitimi verilmesi nedenleri çeşitlenmiş ve karakter eğitiminin önemi daha iyi anlaşılmıştır. Demokratik bir toplumun başarısı için önemli olan “karakter eğitimi”; vatandaşlık erdemini, kanunlara uymayı, başkalarının haklarına saygı duymayı ve ortak çıkar için gerekli duyguları geliştirmektedir (Prestwich, 2004: 140). Daha geniş bir biçimde karakter eğitimi, ahlak erdemlerini (dürüstlük, eşduyum, güvenilirlik) ve performans erdemlerini (çaba, çalışkanlık, azim) harekete geçirmekle ilgilidir. Karakter eğitimi, doğru şeyi yapmak ve mümkün olan en iyi işi yapma ile ilgilidir (Lickona, 1993; Akt. Korkmaz, 2019: 16).

Karakter eğitimi vermenin birçok yolu bulunmaktadır. Karakter eğitimi gerek okullarda öğretim programı içerisine yerleştirilerek gerekse ayrı bir program hâlinde öğretilmektedir. Karakter eğitiminin öğretiminde kullanılan yöntem ve araç-gereçler de çok çeşitli olabilmektedir. Çocuk edebiyatı, çok çeşitli konuları öğretmek için kullanılabilir; çocukların karakter eğitimine yönelik tartışmaya ve düşünmeye başlamasına yardımcı olabilecek önemli bir kaynaktır. Çünkü edebiyat, kendine özgü karakter ikilemlerin öğretilmesine ve spesifik karakter özelliklerinin incelenmesine olanak sağlamaktadır (Prestwich, 2004: 143). Okullarda yapılan karakter eğitiminde yazınsal yapıtlardan yararlanmak, etkili bir yöntem olarak kabul edilmekte; okuma çalışmalarında bu yapıtlar aracılığıyla olumlu karakter özelliklerinin irdelenmesi, öğrencilerin hem düş güçlerini harekete geçirmelerine hem de olumlu davranış ve tutumları değer olarak algılamaları ve benimsemelerine yardımcı olmaktadır (Karatay, 2011: 1439). Bunun yanında, resimli kitapların çocukları etkilemesi ve çocuk edebiyatında görsel imgelerin kullanılması nedeniyle çocukların karakterlerine olumlu özellik olarak yansımaları için de çocuk edebiyatı ürünleri yararlı olabilmektedir. Çünkü öğrenciler çoğunlukla kitaplar yerine, bu kitaplardaki karakterler ve resimlerle ilgilenir; bu da kitapların etkililiğini artırmaktadır. Karagöz (2018: 1766) resimli kitapların,

çocuğun kendisi ve çevresi hakkında bilgi edinerek farklı kültürleri tanımaya başladığı yazınsal ortamlar olduğunu belirtmiş; bu özellikleri nedeniyle resimli çocuk kitaplarını ilke, tutum ve davranışların duyarlık süzgecinden geçerek ileti ve değere dönüştüğü karakter eğitimi kaynakları olarak nitelendirmiştir. Çocuk edebiyatı, karakter eğitimini öğretmek için güçlü bir araç olsa da tüm çocuk edebiyatı ürünleri bu kullanım için uygun olmayabilir. Çocukların okudukları yazın türü genel olarak toplumsal yaşam hakkındaki genel algılarını etkilemektedir (Beckett vd. 2010: 373). Bu nedenle karakter eğitimi için kullanılacak çocuk edebiyatı ürünlerinin seçilmesi de büyük önem taşımaktadır.

Karakter eğitiminde ve değer aktarımında yaygın olarak kullanılan yöntemler “değer telkin etme, değer açıklama, değer analizi, ahlaki muhakeme” olarak sıralanmaktadır. Her dersin kendine özgü öğretmeyi amaçladığı konu alanı olmakla birlikte özellikle Türkçe dersleri yazınsal metin temelli yürütüldüğü için “ahlaki muhakeme” ve “değer analizi” yöntemlerinin kullanımı için oldukça uygundur. Karakter eğitimi ve değer aktarımı yöntemleri uygulamak için örnek durum ve örnek olaylara gereksinim vardır. Bunların en güzel örneklerinin yazınsal nitelikli yapıtlarda bulunması son yıllarda metin ve edebiyat odaklı karakter eğitimi anlayışını yaygınlaştırmıştır. Çocuk edebiyatı ürünlerinden özellikle öykü ve romanlardaki kahramanların yaşadığı ikilemler, karakter eğitimi için örnek durum ve olay oluşturmaktadır. Çocukluk döneminin ilk yıllarında öyküleyici metinler aracılığıyla çocuklara iyi ile kötünün, doğru ile yanlışın, güzel ile çirkinin, güçlü ile zayıfın bir arada bulunduğu ve bu zıtlıkların kıyasıya yarıştığı gerçekçi bir dünya sunulduğu söylenebilir (Karatay, 2011: 1445).

Kitaplar insanlara farklı ve daha geniş bakış açısı kazandırır; onların çok yönlü düşüncelerine yardımcı olur. Kitaplar, içerisinde yer alan karakterler ve o karakterlerin farklı yaşamları, okurlara farklı yaşantı örnekleri ve deneyimler sunar. Kitaplarda kurulan dünya ve bu dünyadaki karakterler ile özdeşim kurularak, o dünyanın bir parçası haline gelmek mümkündür. Özdeşleşme ise bir bireyin kendisini, bir başkası tarafından tasarlanan dünyadaki birinin yerine koyabilmesi demektir. Psikolojik olarak, birey kendi ruhsal dünyasını, dış dünyada algılananlara bu şekilde yansıtmaktadır. Estetik anlamda ise insan kendisini bir sanat yapıtı karakteri yerine koyabilmekte ve kendisini karakterlerden birinin yerini koyarak bunu başarmaktadır (Sever, 2012: 5; Aslanyürek, 2004: 39). Çocukluk dönemi özdeşim kurmanın en yoğun olduğu dönemdir. Özdeşim TÜBA Bilim Terimleri Sözlüğü'nde (2011) “Çocuğun, beğendiği ve sevdiği bir yetişkinin davranışlarına, hemen hemen bilincinde olmadan, öykünerek toplumsal çevresinde kendine özgü görevleri öğrenmesi”, “Bireyin, kendine güvenini sağlamak amacıyla bilinçli ya da bilinçsiz olarak, gerçek ya da düşlemsel bir kimseyi örnek edinmesi, onun gibi davranması” biçiminde tanımlanmıştır. Karataş (2014: 68) özdeşim kurmayı, “kurmaca dünyanın bir parçası hâline gelebilmenin anahtarı” olarak nitelendirmiştir. Ona göre özdeşim, çocuğun yalnızca karakterin davranışlarına öykünme yoluyla değil; karakter aracılığıyla yaşamı ve toplumu anlaması nedeniyle de önemlidir. Çocuklar okudukları ve izlediklerindeki karakterlerle birlikte yaşamın sorunlarıyla yüzleşir ve onlara çözümler üretir. Böylece farkında bile olmadan toplumsal değerleri öğrenmiş olur. Bu nedenle kitaplardaki karakterlerde çocuk, kendinden bir şeyler bulabilmelidir. Nitelikli çocuk edebiyatı ürünleri çocukların öğrenme ve gelişme süreçlerinde dilsel ve görsel bir uyaran olarak yer edinmesi gereken araçlardır. Bu araçlardaki karakterlerle özdeşim kurarak çocuk okur, kendi kimliğini ve karakterini tanımlama sürecine katkı sağlar. Bu bağlamda çalışmanın amacı, çeviri çocuk edebiyatı yapıtlarında yer alan çocuk karakterlerin sahip olduğu kişilik özelliklerini belirlemek ve bu karakterlerle özdeşim kuran çocuk okurların karakter eğitimi sürecine yansıyabilecek olası katkıları değerlendirmektir. Vladimir Tumanov'un romanlarının seçilme nedeni ise yazarın kitaplarından *Haritada Kaybolmak* ve *Kraliçeyi Kurtarmak* adlı romanların Türkiye'nin önde gelen yayınevleri tarafından 100'ü aşkın tekrar baskılarının çıkması; romanların çok okunan ve çok satan kitaplar listesinde yer alması (İpek, 2017; Erkmen, 2017; Dinç, 2017); geniş bir okur kitlesine sahip olmasıdır. Dolayısıyla Tumanov'un kaleme aldığı bu iki romanı, şahıs kadrosundaki çocuk karakterlerin kişilik özellikleri çerçevesinde incelemek ve romanların çocuk okurlara karakter eğitimi bakımından neler katabileceğini değerlendirmek önemli görülmüştür. Ayrıca, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “karakter eğitimi” üzerine yapılmış 11 doktora, 41

yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 52 lisansüstü tez bulunmaktadır.¹ Bunlar arasında çocuk edebiyatı alanında doğrudan karakter eğitime yönelik tez sayısının da yetersiz olduğu görülmektedir (Kale, 2019; Aytan, 2012).² Bu noktada yerli ve çeviri çocuk edebiyatı ürünlerini “karakter eğitimi” odağında inceleyen ve değerlendiren çalışmaların, alanyazına katkı sağlayabileceği söylenebilir.

YÖNTEM

Betimsel nitelik taşıyan bu çalışmada veriler, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgulara ilişkin bilgiler içeren yazılı araç ve gereçlerin çözümlenmesini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 217). Çalışmada, Vladimir Tumanov’un *Haritada Kaybolmak* ve *Kraliçeyi Kurtarmak* adlı romanlarında yer alan çocuk karakterlerin sahip olduğu kişilik özellikleri belirlenmiş ve bunlarla özdeşim kurabilecek çocuk okurların karakter eğitimi sürecinin ne yönde etkilenebileceği değerlendirilmiştir. Tumanov’un son çıkan *Böcek Çocuk* adlı romanı, yayınevlerinin çok okunan ve çok satan çocuk kitapları listesinde yer almadığı için incelemeye dâhil edilmemiştir.

Çalışma kapsamında yer verilen kişilik özellikleri, roman incelemeleri yapıldıktan sonra karakterlerin özellikleri doğrultusunda belirlenmiştir. Öncelikle, yazarın romanları baştan sona incelenerek çocuk karakterlerin taşıdığı ve öne çıkan kişilik özellikleri saptanmış; bu özellikler uygun başlıklar altında kodlanmıştır. Bu kodlama işlemi, romanlardaki çocuk karakterlerin her biri için yinelenmiştir. Benzer kişilik özellikleri, aynı başlık altında değerlendirilmiş; karakterlerin farklı olan her özelliği için ayrı bir başlık açılmıştır. İnceleme sonucunda romanlardaki çocuk karakterlerin araştırmacı, sorgulayıcı, yardımsever, paylaşımcı, dürüst, güvenilir, çalışkan, azimli, arkadaşlığı önemseyen, kendine güvenen karakterler oldukları belirlenmiştir. Bu olumlu özelliklerinin yanında zaman zaman kıskançlık ve bencillik gibi özellikler sergiledikleri de görülmüştür. Olumlu ve olumsuz tüm bu özellikler, çalışmanın “Bulgular” bölümünde ayrıntılı biçimde aktarılmış; bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiş ve romanlardan örneklerle somutlaştırılmıştır.

Çalışmada veri güvenilirliğini sağlamak ve incelemenin nesnellliğini artırmak amacıyla yazarın romanları, asıl araştırmacıyla eşzamanlı olarak alan uzmanı başka bir araştırmacı tarafından da kodlanmıştır. Veriler kontrol edilmiş, karşılaştırılmış ve araştırmacılar arasındaki uyum yüzdesi *güvenirlilik katsayısı = görüş birliği ÷ (görüş birliği + görüş ayrılığı) x 100* formülüyle hesaplanmıştır. İçsel tutarlılığı ortaya koyan bu kodlama denetiminde, kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir (Miles ve Huberman 1994; Akt. Baltacı 2017: 8). Bu çalışmada %92,8 oranında görüş birliğine ulaşılmış ve elde edilen verilerin yeterli güvenilirliğe sahip olduğu belirlenmiştir.

İncelenen romanlara yönelik bilgiler

Roman Adı	Yayınevi	İlk Basım Yılı	Son Basım Yılı	Sayfa Sayısı	Yaş Düzeyi
Kraliçeyi Kurtarmak	Günışığı Kitaplığı	2004	2020 (142. Basım)	176	11+
Haritada Kaybolmak	Günışığı Kitaplığı	2006	2020 (127. Basım)	225	11+

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde *Kraliçeyi Kurtarmak* ve *Haritada Kaybolmak* adlı romanlardaki çocuk karakterlerin kişilik özelliklerinin incelenmesi sonucu elde edilen bulgulara ve bunlardan hareketle oluşturulan yorumlara yer verilmiştir.

Kraliçeyi Kurtarmak romanındaki çocuk karakterler Aleks, Sam ve Vanessa’dır. Bu üç arkadaş, Aleks’in otobüs durağında bir tesadüf eseri bulduğu kalemin sihirli olduğunu fark etmesiyle kendilerini fantastik bir maceranın içinde bulur. Aleks’in bulduğu kalemin, en karmaşık matematik problemlerini bir çırpıda çözdüğünü keşfeder. Henüz kalemin gizemini çözememişken kitaplığında daha önce hiç

¹ En son tarama 18.06.2020 tarihinde yapılmıştır.

² Karakter eğitimi, daha çok değerler eğitime yönelik lisansüstü tezlerin içerisinde ele alınmıştır.

görmediği bir kitapla karşılaşır. Bu kitap da kalem gibi olağanüstü özelliklere sahiptir. Aleks, bu durumu heyecan içinde yakın arkadaşları Sam ve Vanessa'ya anlatır. O andan itibaren bu üç çocuğun tek amacı, kötü kral tarafından tutsak edilen Zümrüt Kraliçe'yi kurtarmak olur. Bunu başarmak içinse birbirinden zor 400 problemi/bilmeceyi çözmeleri gerekir.

Haritada Kaybolmak romanındaki çocuk karakterler Chris ve Francis adındaki iki erkek kardeştir. Bu iki çocuk, yeni taşındıkları şehirde dolaşırken aniden bastıran yağmurdan korunmak için önlerine ilk çıkan dükkâna girer. Girdikleri bu dükkân ilginç nesnelere doludur ve çocuklar her bir nesneyi şaşkınlıkla inceler. Bu sırada buldukları bir kutu şekeri de gizli gizli yerler. O andan itibaren hayatlarında inanılmaz bir değişim başlar. 12 yaşındaki Chris ve 11 yaşındaki Francis akıl almaz bir hızla büyür ve bunun önüne geçmeleri için sihirli bir haritadaki on coğrafya sorusunun doğru yanıtını bulmaları gerekir. Bu soruları ne kadar çabuk çözerlerse, büyümeleri de o kadar erken duracaktır. Bu sırada peşlerine takılan bir gazeteci yüzünden soruların yanıtlarını bulmaları zorlaşır.

Aşağıda *Kraliçeyi Kurtarmak* romanındaki Aleks, Sam, Vanessa ile *Haritada Kaybolmak* romanındaki çocuk karakterler Chris ve Francis'in taşıdığı olumlu-olumsuz karakter özellikleri sıralanmış ve ilişkili olan özellikler bir başlık altında verilmiştir; bunlar romanlardan alıntılarla örneklendirilmiş ve roman adları kısaltılarak (KK: *Kraliçeyi Kurtarmak*, HK: *Haritada Kaybolmak*) sayfa numaralarıyla ayrıca içinde gösterilmiştir. Belirlenen özellikler, çalışmanın sonuç bölümünde çocuk edebiyatı ve karakter eğitimi açısından değerlendirilmiştir.

Araştırmacı ve Sorgulayıcı

İncelenen her iki romanda da çocuk karakterlerin değişiklikleri fark eden, bu değişik durumların nedenini çözmeye çalışan, merak duygusu gelişmiş ve meraklarının peşinden giden, araştırmacı ve sorgulayıcı kimliğe sahip karakterler oldukları görülmüştür. *Kraliçeyi Kurtarmak* romanındaki çocuklar (Aleks, Sam, Vanessa), tutsak edilen bir kraliçeyi özgürlüğüne kavuşturabilmek; *Haritada Kaybolmak* romanındaki çocuk karakterler ise (Francis ve Chris) bedenlerinde meydana gelen olağandışı durumdan kurtulabilmek için, birbirinden karmaşık bilmeceyi çözmek ve bu çözümleri bulmak için de önlerine çıkan her bir ipucunu araştırmak zorundadırlar. Romanlarda yaşadıkları gizemli olaylardan kurtulabilmelerinde karakterler için araştırmak ve sorgulamak gereklilik gibi düşünülse de onların günlük/sıradan yaşamlarında da merak eden, soran, araştıran karakterler oldukları kurgu içerisinde okura yansıtılmıştır. Romanlardan alıntılanan örnekler aşağıdadır:

- “Aleks ne okuyacağına karar vermeye çalışırken birden garip bir şey fark etti. Daha önce hiç görmediği bir kitapta bu. Nasıl olabilirdi? Kitabı raftan çekip inceledi. Ön kapağının üst yarısında gümüş bir şato resmi, altında da başka bir desen vardı: Aralık bir ahşap kapı ve içeriden sızan soluk bir ışık. İlgi çekici bir başlığı vardı: *Kraliçeyi Kurtarmak...* Ne tuhaf? İlk sayfayı açtığında Aleks'in sırtı ürperdi. Sayfanın sonuna geldiğinde şöyle bir uyarıyla karşılaştı: ‘Jayden’in bu problemi çözmesine yardım et ve sonra sayfayı çevir.’ Aleks sabırsızlıkla maceranın devamını okumak için yanıtı bulmadan sayfayı çevirmek istedi...” (KK, s.28, s.46)

- “Aleks omuzlarını silkip el sallamakla yetindi. Akli pazartesi sınavında değil, Jayden’da ve onun katettiği yoldaydı. Yatağına yatmadan önce masasının başına gitti. Kitap hâlâ birkaç dakika önce bıraktıkları yerde açık duruyordu. Tam onu kaldırıp rafı kaldıracakken birden garp bir şeye takıldı gözü. Jayden’in şimdi durduğu mahzenin duvarında bir yazı vardı. Sanki taşa kazınmış gibiydi. Aleks son baktığında yazının orada durmadığına emindi. Yuhaf bir şeyler dönüyordu! Aleks yazıyı bir daha okudu. Satır aralarında gizli, çok daha korkutucu bir başka mesaj olduğunu hissediyordu...” (KK, s. 57-58)

- Aleks ona sabah girdiği sınavı anlattı. ‘Geçen hafta Vanessa ile ben elli mahzen geçtik. Ama şimdi bu Monoculus’a göre hızımızı günde on mahzene çıkarmamız gerekiyor. Bu da haftada yetmiş mahzen eder.’” (KK, s.68)

- “Dört kere okudular ve birden Sam ‘Nerden başlayacağımızı buldum galiba,’ dedi. ‘1’den 4’e kadarki kulelerin nasıl bir düzenle artış gösterdiklerine bakalım. Bunu anlarsak aynı düzeni sürdürerek 12. kuleye kadar gideriz.’” (KK, s.71)

- “Aleks normalde sabah yedide çalan saatin acımasız sesini duymadan asla gözlerini açmazdı. Gece yarısının nasıl bir şey olduğunu bile bilmiyordu. Ama işte şimdi önünde dört saat olduğu

hâlde iyice ayılmıştı. Yatağından kalkıp masa lambasını yaktı. *Kraliçeyi Kurtarmak* hâlâ son bilmecenin bulunduğu sayfada açık duruyordu. Aleks her sözcüğü bir kez daha yavaş yavaş okudu. Sonra aklına bir fikir geldi...” (KK, s.81-82)

- “İlk dokuz bilmece kolaylıkla çözüldü. Ancak dört yüzüncü yani son mahzene geldiklerinde nefesleri duracak gibi oldu... Sam, burnu neredeyse kâğıda degecek kadar yaklaşmış sayfayı inceledi. ‘İşte!’ diye bağırdı. Kilitli kapıyı gösterdi. Kapı kolunda 1’den 60’a kadar sayılar olan bir kadran vardı. ‘Şifreli bir kilit olduğuna göre, bunun şifresi de var demektir. Bunu çözmemiz gerekiyor.’ ” (KK, s.91)

- “Demek tek yapmamız gereken bu sihirli sözcüğü bulmak,’ dedi Vanessa. ‘Evet ama bu sözcük doğrudan söylenirse işe yaramaz. İzini sürmek, çalışıp onu hak etmek gerekiyor. Okuduğum tüm kitaplarda bu iş böyledir,’ dedi Aleks.” (KK, s.116)

- “Önlerindeki haritaya gözlerini diken Chris ‘Bu bilmecenin büyüleyici bir yanı yok,’ dedi. ‘Bunun gibi on tanesini çözmemiz gerekiyor.’ ” (HK, s.55)

- “Chris nereye gideceklerini sormaya gerek görmedi. İçten içe, ilk adımı attığı için Francis’e minnettardı. Bir süredir iki kardeşin de kafasında aynı düşünce dolanıp duruyordu: Chagrin Hobi ve Tuhaflık Çeşitleri... dama desenli kutu... şekerler... Çocuklar çaresizlik içinde, kuşklarında yarıldıklarını umsalar da, durum ortadaydı. Bir şeyler yapmalıydılar...” (HK, s.39-40)

- “Oğlanlar kıtaların tanıdık biçimlerini, enlem ve boylam çizgilerini, okyanusların geniş maviliklerini incelediler. Bay Chagrin’in koca kutusunu ve içindeki düğüm üç ruloğu görmemiş olsalardı, bu haritanın herhangi bir özelliği olduğuna asla inanmazlardı. Onlara vaat edilen hayat kurtarıcı şey bu olabilir miydi? Oğlanlar, bunun hiç de sıradan bir harita olmadığını fark ettiler.” (HK, s.50)

- “‘Koşulların üstünden geçelim,’ dedi Francis ciddi bir sesle. Sanki ger gün böyle şeylerle karşılaşmış gibi davranmaya çalışıyordu. Haritadaki on ayrı yeri işaret eden on ayrı bilmece çözülecek; yerlerin her birine dokunulacak...” (HK, s.53)

- “Francis, Coğrafya Ansiklopedisi’nin ilk cildini alıp üçüncüsünü de ağabeyine uzattı... On dakika kadar araştırdıktan sonra, iki kardeş birbirine bilgi verdi...” (HK, s.57)

- “Francis ‘Bakalım,’ diyerek harita rulosuna eğildi. ‘Araştırmayı iki ülkeye indirgeyebiliriz. Hindistan’la Çin arasında Nepal ve Bhutan var. Hangisi krallık acaba?’ Ansiklopediden Nepal’i ve Bhutan’ı bulup maddelere göz attı...” (HK, s.102)

- “Francis yalnızdı. İlk kez bir bilmeceyi Chris’in yardımı olmadan, tek başına çözmek zorundaydı. Üstelik bu seferki, bütün bilmecelerin en çetrefili gibi görünüyordu... Francis bilmeceye geri dönüp birkaç kez daha okudu. Telaş içinde uğuldayan beynine karşı, bazı şeyler anlam kazanmaya başlamıştı... Bu sarı deniz de neyin nesiydi? Haritada u isimde gerçek bir deniz olamazdı! Yoksa olabilir miydi? Francis her ihtimale karşı atlasın dizinine bakmaya karar verdi...” (HK, s.189-190)

Yardımsever ve Paylaşımçı

Kraliçeyi Kurtarmak romanındaki Aleks, Sam ve Vanessa arada anlaşmazlıklara düşse de birbirlerine yardım etmekten vazgeçmeyen, birbirlerini düşünen, paylaşma ve dayanışma içinde birbirlerine güç veren üç arkadaşdır. *Haritada Kaybolmak*’taki Chris ve Francis de her durumda birbirlerini koruyup kollayan ve destekleyen, yardımlaşma ve paylaşma duyguları gelişmiş iki kardeşdir. İlgili örnekler aşağıda verilmiştir.

- “Uykuya dalmak üzereyken Aleks’in aklına Sam geldi geldi. Belki de üçüncü bir kurtarıcı getirmenin zamanı gelmişti artık... ‘Biliyor musun, Sam de aramızda olsaydı iyi olurdu,’ diye içini çekti Vanessa. ‘Biri daha çok işimize yarardı. Sam de bayağı akıllıdır.’ ‘Ben de aynen bunu düşünüyordum dün gece!’ diye coşkuyla bağırdı Aleks.” (KK, s.59-60)

- “‘Kim bilir?’ diye yanıtladı Aleks. ‘Ama önemli olan bu değil. Önemli olan şu ki, ben bu işin içindeyim ve sen de olabilirsin. Birlikte bütün o bilmeceleri çözme şansımız daha fazla olur.’ ‘Ciddi misin? Bu akşam sana gelebilir miyim?’ dedi Vanessa.” (KK, s.50)

- “‘Sam, Jayden’ı kurtarmak için yardımına ihtiyacımız var gerçekten,’ diye bitirdi Vanessa. ‘Bazı bilmeceler çok zor.’ ‘Bu tam bana göre bir iş gibi gözüküyor!’ diye yanıtladı Sam. ‘Bu akşam 6:30 dolaylarında gelebilirim, uygun mu?’ ”(KK, s.67)

- “‘O kadarını tahmin etmişim,’ dedi Sam ve çikolata paketini açtı. ‘Onun için o kadar öfkelenmişim zaten... Bir parça alır mısın?’ ‘Ama hepsi bu kadar değil,’ diye devam etti Aleks küçük bir parça çikolata alarak...” (KK, s.67)

- “Vanessa'nın şişkin çantasını işaret ederek ‘Sırt çantanda ne var öyle?’ diye sordu Sam. ‘Kantinden nevale almayı unutacağımı mı sandınız yoksa?’ dedi Vanessa... Ağaç kökünün çevresine üç şişe meyve suyu, üç muz, üç paket çikolata ve bir büyük paket fıstık döşenmişti. Orta boy bir ziyafetti bu!” (KK, s.121-122)
- “ ‘Kurabiye!’ diye bağırdı Aleks. ‘Şu anda tek istediğim bu.’ ‘Bunu çözer çözmez bir kurabiye vereceğim sana. Evden gelen paketin içinden çıktı biraz,’ dedi Vanessa.” (KK, s.137)
- “Aleks anahtarı cebine koydu ve bir omzuna Vanessa'ninkini, ötekine de kendi çantasını atıp patikadan aşağı koşturdu.” (KK, s.146)

Dürüst ve Güvenilir

Dürüstlük ve güvenilirlik birbirinden ayrılmayan kişilik özellikleri arasındadır. Romanlardaki çocuk karakterlerin, kurgunun başından sonuna değin dürüstlük ve güvenilirlik içerisinde davrandıkları görülmüştür. Kraliçeyi Kurtarmak romanının kısa bir bölümünde Aleks, insanî zayıflığına yenik düşerek arkadaşı Sam'e yalan söylemiş; ancak çok kısa sürede yaptığını yanlışlığı fark ederek büyük üzüntü içinde Sam'den özür dilemiştir. İki arkadaş arasında güven yeniden kurulmuştur. İlgili örnekler aşağıdadır.

- “ ‘Bence bunu hiç kimseye söylememeliyiz. Eğer okuldan biri bunu öğrenirse...’ Sam daha lafını bitirememişti ki, oğlanlar sabırsız bir ses duydular: ‘Ben de deneyebilir miyim? Söz veriyorum kimseye söylemem.’ Aleks ve Sam sıçrayarak döndüler. Hemen arkalarında Vanessa duruyordu. Aleka ‘Pekâlâ, seni de aramıza alıyoruz. Ama senden başkası olmayacak. Yemin et!’ ‘Ağzımı açmayacağım yemin ederim,’ dedi Vanessa.” (KK, s21-22-23)
- “Aleks, haftanın geri kalanında rüyada gibi dolanıp durdu okulda. Vanessa'nın arkadaşlığından bile kaçınıyordu. Onlara yalan söylemiş olmaktan dolayı derin utanç içindeydi. Hafta sonunda, arkadaşlarına doğruyu söyleyip onlardan özür dilemeye karar verdi.” (KK, s.26)
- “Aleks, ertesi gün okulda Sam'le konuşmaya çalıştı. Her şey için gerçekten ne kadar üzgün olduğunu söylemek istiyordu.” (KK, s.49)
- “Bunun üzerine Aleks yutkundu ve bütün gücünü toplayarak ‘Sam, üstümden atmam gereken bir yük var. Sihirli kalemi çabucak tükenmesin diye saklamıştım,’ diye kekeleydi Aleks. ‘O kadarını tahmin etmişim,’ dedi Sam ve çikolata paketini açtı. ‘Onun için o kadar öfkelenmiş zaten. Açıkça söyleseydin sorun yoktu. Sinsice davranışlara katlanamıyorum hiç. Bir parça alır mısın?’ ‘Ama hepsi bu kadar değil,’ diye devam etti Aleks küçük bir parça çikolata alarak ‘Sonra onu gerçekten kaybettim ve sana anlatmak istedim...’ ” (KK, s.67)
- ‘Onun için o kadar öfkelenmiş zaten... Bir parça alır mısın?’ ‘Ama hepsi bu kadar değil,’ diye devam etti Aleks küçük bir parça çikolata alarak...” (KK, s.67)
- “ ‘Şu şekerlerin parasını ödemek istiyoruz,’ dedi Francis boş kuyuyu yabancıya doğru uzatarak. ‘Artık kutuda değiller, çünkü hepsini yedik. Ama ağabeyimin parası var.’ ” (HK, s.20-21)
- “Chris, kendi kendine konuşur gibi ‘Bundan hiç kimseye söz etmemiz gerekiyor, yoksa...’ dedi. ‘Annemle babama bile anlatamayız.’ ” (HK, s.54)
- “ ‘Kendi başımızın çaresine bakacağız anne,’ dedi Chris. ‘Ancak sorun şu ki, bunu nasıl yapacağımızı hiç kimseye söyleyemeyiz...’ ” (HK, s.62)
- “Francis yalnızdı. İlk kez bir bilmeceyi Chris'in yardımı olmadan, tek başına çözmek zorundaydı. Üstelik bu seferki, bütün bilmecelelerin en çetrefili gibi görünüyordu.” (HK, s.189)

Çalışkan ve Azimli

İnceleme sırasında romanlardaki karakterlerin çalışkan ve azimli oldukları dikkat çekmiştir. Tüm karakterler, romanın fantastik kurgusu içinde onlara sunulan zorlu durumları çözüme kavuşturmak için yılmadan azimle çabalamıştır. Birinin duraksadığı anda, diğeri/diğerleri onun harekete geçmesine yardımcı olmuştur. Romanlardan örnekler şöyledir:

- “Aleks gerçekten elinden geleni yapıyordu. Öteki derslerinin hepsinde mükemmeldi. Özellikle edebiyatta. Deneme ve öyküleriyle okulda ve hatta okullar arası yarışmalarda ödüller kazanıyordu. Ama, Aleks'in en sevdiği şey okumaktı. Ortalıkta görünmediği zamanlar, evdeki herkes onun sessiz bir köşede kitabın birine gömülmüş olduğunu bilirdi. En çok fantastik romanlardan

hoşlanırdı. Kendi raflarındaki bütün kitapları okuduğu gibi, her ay kütüphaneden koca bir yığın kitap da ödünç alırdı.” (KK, s.12-13)

- “‘Sam, bir şey daha var,’ dedi Aleks otobüs hareket edince. ‘Bu gece ve beş hafta boyunca her gece çok çalışmamız gerek.’ ‘Nasıl yani? Niye beş hafta?’ diye sordu Sam. Aleks ona sabah girdiği sınavı anlattı. ‘Geçen hafta Vanessa ile ben elli mahzen geçtik. Ama şimdi bu Monoculus’a göre hızımızı günde on mahzene çıkarmamız gerekiyor. Bu da haftada yetmiş mahzen eder.’ ” (KK, s.68)

- “‘Sam, Jayden’ı kurtarmak için yardımına ihtiyacımız var gerçekten,’ diye bitirdi Vanessa. ‘Bazı bilmeceler çok zor.’ ‘Bu tam bana göre bir iş gibi gözüküyor!’ diye yanıtladı Sam.” (KK, s.67)

- “‘Şu açıktı, ne olursa olsun Jayden yoluna devam etmeliydi. Artık, daha çok ve daha hızlı çalışmaları gerekecekti.’ ” (KK, s.58)

- ‘Sanırım okul bitmeden tamamlanması gerekiyor,’ dedi Sam. Aleks’le Vanessa bakiştılar, elini alınca vurdu Vanessa. ‘Bak şimdi, biz bunu niye düşünemedik?’ diye heyecanla bağırdı. ‘Sen bir dâhisin Sam!’ ” (KK, s.68)

- “‘Dört kere okudular ve birden Sam ‘Nerden başlayacağımızı buldum galiba,’ dedi. ‘1’den 4’e kadarki kulelerin nasıl bir düzenle artış gösterdiklerine bakalım. Bunu anlarsak aynı düzeni sürdürerek 12. kuleye kadar gideriz. ‘Kurtarıcımız Sam,’ dedi Vanessa.” (KK, s.71)

- “‘Demek tek yapmamız gereken bu sihirli sözcüğü bulmak,’ dedi Vanessa. ‘Evet ama bu sözcük doğrudan söylenirse işe yaramaz. İzini sürmek, çalışıp onu hak etmek gerekiyor. Okuduğum tüm kitaplarda bu iş böyledir,’ dedi Aleks.” (KK, s.116)

- “‘Kafam her zamankinden daha iyi çalışıyor. Yedinci bilmecenin aynısı bu,’ dedi Aleks... Sam ve Vanessa şaşkınlıkları önce sevince, sonra takdire, daha sonra hayrete dönüşerek Aleks’e bakakaldılar. ‘Al, sen gelmiş geçmiş en büyük bilmece kurdusun!’ diye belirtti Sam.” (KK, s.166-167)

- “‘Önlerindeki haritaya gözlerini diken Chris ‘Bu bilmecenin büyüleyici bir yanı yok,’ dedi. ‘Bunun gibi on tanesini çözmemiz gerekiyor.’ Birkaç dakika sonra iki kardeş semt kütüphanesinin yolunu tutmuşlardı.’ ” (HK, s.55)

- “‘Hey, başarabiliriz Chris!’ dedi Francis, iskemlesini ağabeyininkine yanaştırarak. ‘Bu bilmeceyi de çözdük mü, tek bilmece kalıyor geriye. Dokuzun yanında birin lafi mı olur?’ ” (HK, s.182)

- “‘Francis yalnızdı. İlk kez bir bilmeceyi Chris’in yardımı olmadan, tek başına çözmek zorundaydı. Üstelik bu seferki, bütün bilmecelerin en çetrefili gibi görünüyordu.’ ” (HK, s.189)

Arkadaşlığı Önemseyen

Her iki romandaki karakterlerin de arkadaşlık ve dostluğa değer verdikleri, arkadaşlığı önemsedikleri görülmüştür. Chris ve Francis kardeş oldukları için onlar arasında güçlü bağ daha güçlü olsa da Aleks, Sam ve Vanessa arasında da sıkı bir dostluk kurulmuştur. İlgili örnekler aşağıdadır.

- “‘Aleks otobüse atlayıp en iyi arkadaşı Sam’in yanına çöktü. Sam, Aleks’le aynı sınıfta, ama Bay Cohen’in şubesindeydi. İkisi okula gidip gelirken hep yan yana otururlardı.’ ” (KK, s.12)

- “‘Biliyor musun, Sam de aramızda olsaydı iyi olurdu,’ diye içini çekti Vanessa.’ ” (KK, s.60)

- “‘Hepimiz aptalca şeyler yapıyoruz bazen. Ben de aşırı tepki gösterdim herhâlde,’ dedi Sam umursamazca. ‘Ellerimizi birleştirelim,’ dedi Aleks, elini Sam’e doğru uzatarak. Yemek masasının üstünde üç arkadaşın eli birleşti. Sorun kapanmıştı.’ ” (KK, s.67)

- “‘Okul bittiğinde üç arkadaş otobüste yan yana oturdular. Yeniden hep birlikte olmak güzel bir duyguydu.’ ” (KK, s.68)

- “‘Kurabiye!’ diye bağırdı Aleks. ‘Şu anda tek istediğim bu.’ ‘Bunu çözer çözmez bir kurabiye vereceğim sana. Evden gelen paketin içinden çıktı biraz,’ dedi Vanessa.’ ” (KK, s.137)

- “‘Aleks anahtarı cebine koydu ve bir omzuna Vanessa’nınkini, ötekine de kendi çantasını atıp patikadan aşağı koştu.’ ” (KK, s.146)

- “‘Francis, Chris’e koştu ve ikisi birbirine öyle sıkıca sarıldı ki neredeyse boğulacaklardı.’ ” (HK, s.212)

- “‘Chris ve Francis yeni arkadaşlar edindiler, yemekhanede bir yığın çocukla birlikte oturmaya başladılar.’ ” (HK, s.223)

Kendine Güvenen

İncelenen çocuk karakterler, özgüven duygusuna sahip kendinden emin çocuklar oldukları belirlenmiştir. Romanlardan alınan örnekler aşağıda verilmiştir.

- “Aleks’in, yanında ailesi olmada çıkacağı ilk yolculuktan bu. Üstesinden gelebilecek kadar büyüdüğünü düşünüyordu.” (KK, s.104)
- “Chris ve Francis, anne ve babalarının da onlara güvenip iki yetişkin gibi otobüsle şehre inmelerine izin vermesinden gurur duyuyordu.” (HK, s.27)
- “ ‘Farkında mısın? Kulübede bizimkiler olmadan hiç kalmamıştık,’ diye belirtti Chris. ‘Becerebilir miyiz sence?’ ‘Koskoca adamlarız artık,’ dedi Francis dalgın dalgın bıyıklarını sıvazlayarak.” (HK, s.95)
- “Francis, bu koşullarda sahip olabileceği azami özgüvenle ‘Niçin yanlışlık yapalım ki?’ diye karşı çıktı.” (HK, s.54)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmada incelenen *Haritada Kaybolmak* ve *Kraliçeyi Kurtarmak* adlı romanlardaki çocuk karakterler, aynı zamanda romanların baş kişileridir. Kurmaca metinlerde karakter, çocukların yazınsal nitelikli kitaplarla kurdukları etkileşim sürecinin verimini artıracak önemli bir öğedir. Bu nedenle çocuk edebiyatı yapıtlarında, özellikle baş kişi olarak roman kurgusunu biçimlendiren karakterlerin, çocuğun yaş grubu ve gelişim evrelerine uygun bir şekilde çizilmesi gerekmektedir. Ancak bu yolla çocuk okurun karakterlerle özdeşim kurması kolaylaştırılabilir. Karakter geliştirme yollarının her biri kullanılarak yaratılan romanların fantastik kurguları içerisinde açık ve devingen karakterler karşımıza çıkmıştır. Açık karakterlere yer verilmesi, roman karakterlerinin kişilik özellikleri okura doğrudan yansıtılmıştır. Ayrıca devingen karakterler kullanılarak roman boyunca o karakterlerin değişimleri ortaya konmuştur. Çocuk karakterlerin tümü (Aleks, Sam, Vanessa, Francis, Chris) idealize edilmeden, kusur ve eksiklikleriyle okura sunulmuştur. Çocuk edebiyatı ürünlerinde özdeşim kurulacak karakterlerin iyi ve olumlu özellikler taşıması beklenirken, kurguyu zayıflatmaması ve inandırıcı olması noktasında karakterlerin her yönden kusursuz olmaması da gerekir.

İnceleme sonucunda romanlardaki çocuk karakterlerin “araştırmacı ve sorgulayıcı, yardımsever ve paylaşımcı, dürüst ve güvenilir, çalışkan ve azimli, arkadaşlığı önemseyen ve kendine güvenen” karakterler oldukları belirlenmiş; üç arkadaşın macerasını konu aldığı için, arkadaşlıkla ilgili örneklere daha çok *Kraliçeyi Kurtarmak* romanında rastlanmıştır. Karakterlerin, sahip olduğu bu olumlu özelliklerinin yanında zaman zaman kıskanç ve bencilce davrandıkları; ancak bu olumsuz davranışlarından rahatsızlık duyarak yanlışlarını düzelttikleri görülmüştür. Karakterlerin olumsuz özelliklerle birlikte yansıtılması, romanların kurgusunun zayıflamamasını ve inandırıcılığının kaybolmamasını sağlamıştır. Özetle romanlarda, iyi geliştirilmiş devingen karakterler sürekli olumlu yanlarıyla tanıtılmamış ve karakterler çocuk gerçekliğinden uzaklaştırılmamıştır. Sonuçta her insan gibi roman kahramanlarının da korku, öfke, nefret, kıskançlık, başarısızlık gibi olumsuz duyguları yaşamaları doğaldır. Önemli olan bu olumsuzlukları yaşamaları değil; onlarla akıl ve mantığını kullanarak başa çıkabilmesidir.

Çocuk edebiyatı ürünleri okurunun özgüvenini geliştirecek, onu kahramanla özdeşim kurmaya itecek özellikler; kahramanın yaşamda başına gelen zorluklara karşı verdiği uğraşlar, sorunlara uygun çözümler oluşturma becerisi geliştirmesini kolaylaştırır (Sever, 2012:118). Sonuç olarak bu çalışmada, Vladimir Tumanov’un *Haritada Kaybolmak* ve *Kraliçeyi Kurtarmak* adlı romanlarındaki çocuk karakterlerin karakteristik özellikleri belirlenmiş; bu bağlamda çocuklarda, belirlenen bu özelliklerin karakterlerine nasıl yansiyebileceği romanlardan örneklerle ele alınmıştır. İnceleme sonucunda romanlardaki çocuk karakterlerin büyük oranda olumlu özelliklerle öne çıktığına; yazarın romanlarının çocuk ve genç okurların karakter eğitimine katkı sağlayabilecek önemli iletiler taşıdığına ulaşılmıştır.

İnsanın hem içinde yaşadığı toplumu anlaması hem de dünyayı anlamlandırması, topluma ayak uydurması ve toplumsallaşma sürecini sağlıklı yamalmayabilmesi için insana özgü birtakım ulusal ve evrensel değerleri içselleştirmesi gerekmektedir. Bu çalışmada, çeviri çocuk edebiyatı yapıtlarında yer alan çocuk karakterlerin farklı kişilik özellikleri karakter eğitimi bağlamında ortaya konmaya çalışılmıştır. Romanlar üzerinde yapılan bu çalışma, aynı zamanda okullarda Türkçe derslerinde okutulan tüm metinler için de yapılmalı; ders kitaplarına yer alacak metinler, karakter eğitimi bakımından özellikle irdelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Aslanyürek, S. (2004). *Senaryo Kuramı*, İstanbul: Pan Yayınları.
- Aytan, N. (2012). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Masal ve Hikâyelerin Karakter Eğitimi Açısından İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Baltacı, A. (2017). Nitel Veri Analizinde Miles – Huberman Modeli, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Beckett, A., N. Ellison, S. Barrett and S. Shah, (2010). Away with The Fairies? Disability within Primary-Age Children’s Literature, *Disability and Society*, 25(3), 373-386.
- Dinç, S. (2017). Türkiye’de En Çok Okunan Çocuk Kitaplarının İstatistiksel Analizi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erkmen, N. (2017). Çocuk Kütüphanelerinde En Çok Okunan Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Bağlamında İncelenmesi (Ankara İli Örneği), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İpek, D. (2017). Çok Satılan Yazınsal Çocuk Kitaplarında Evrensel Değerler Üzerine Bir İnceleme, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kale, E. (2019). Aytül Akal’ın Romanlarında Karakter Eğitimi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karagöz, B. (2018). Resimli Çocuk Kitaplarında Gözden Kaçan Bir Alan: İleti Problemi (Anne Tavuk Anlatıyor Serisi Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(68), 1765-1787.
- Karataş, E. (2014). Çocuk Edebiyatında “Karakter” Kavramı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33, 60-79.
- Karatay, H. (2011). Karakter Eğitiminde Edebi Eserlerin Kullanımı. *Turkish Studies*, 6(1), 1439-1454.
- Katılmış, A. ve Ekşi, H., (2011). *Karakter Eğitimi El Kitabı*, İstanbul: Nobel Yayınları.
- Korkmaz, R. (2019). Karakter Eğitimi Açısından İbrahim Ünsal’ın Tarihi Romanlarının İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Prestwich, D.L. (2004). Character Education in America’s Schools, *School Community Journal*, 14(1), 139-150.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve Edebiyat*, İzmir: Tudem Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2019). *Türkçe Sözlük*, Ankara: TDK Yayınları.
- Türkiye Bilimler Akademisi. (2011). *Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Yeni Reform Matbaacılık.
- Tyra, C. (2012). Bringing Books to Life: Teaching Character Education through Children’s Literature, *Rising Tide*, 5, 1-10.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H., (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- İncelenen Kaynaklar**
- Tumanov, V. (2017). *Haritada Kaybolmak*, İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Tumanov, V. (2017). *Kraliçeyi Kurtarmak*, İstanbul: Günışığı Kitaplığı.